

MINISTERSTWO NAUKI I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO
KOMITET POLITYKI NAUKOWEJ

Warszawa 2020-07-23

Stanowisko Komitetu Polityki Naukowej kadencji 2020-2022 w sprawie reformy Polskiej Akademii Nauk

Od kilku lat trwa ożywiona dyskusja na temat konieczności i zakresu reform, jakim należałoby poddać Polską Akademię Nauk, by mogła odpowiadać na nowe wyzwania, związane z uprawianiem nauki na jak najwyższym poziomie, zarówno w skali kraju jak i świata.

Nauka w wymiarze światowym, podobnie jak inne obszary działalności ludzkiej, podlega procesom globalizacji.¹ W jej efekcie zdolność do efektywnego zarządzania sektorem naukowym w coraz większym stopniu wpływa na konkurencyjność gospodarki i możliwość ograniczania kosztów zachodzących procesów społecznych. Następstwem tego stanu jest m.in. głębszy namysł nad krajowymi systemami wspierania rozwoju naukowego i poszukiwanie takich rozwiązań, które nie tracąc dotychczasowych zasobów wzmacniają je i ukierunkowują zgodnie z wybraną w danym państwie lub regionie strategią. Wszystkie te działania jeszcze bardziej wzmagają **konkurencję pomiędzy jednostkami badawczymi o środki finansowe pochodzące z budżetów narodowych czy instytucji międzynarodowych.**

Polska Akademia Nauk ma niewątpliwy potencjał włączenia się do tej rywalizacji i zwiększania znaczenia w nauce światowej badań prowadzonych w Polsce. Osiągnięcie tego celu nie będzie jednak możliwe bez wprowadzenia, z jej udziałem, szeregu zmian zarówno w jej strukturze, jak i sposobie funkcjonowania. W tym kontekście konieczne będzie ponowne zdefiniowanie miejsca PAN na współczesnej mapie działalności naukowej w Polsce. Należy przy tym uwzględnić nowe elementy, w tym szczególnie udział uczelni wyższych w programie „Inicjatywa Doskonałości – Uczelnia Badawcza”, coraz liczniejsze ośrodki badawczo-rozwojowe będące częścią przedsiębiorstw, a także podmioty, które prowadzą badania naukowe i są wspierane przez instytucje rządowe, samorządowe i prywatne.

Komitet Polityki Naukowej zdając sobie sprawę z wyzwań jakie stoją przed Polską Akademią Nauk powołał zespół roboczy, którego głównym zadaniem jest **przeanalizowanie wszystkich dotychczas zaprezentowanych koncepcji i wariantów reformy Akademii i na tej podstawie przedstawienie rekomendacji Ministrowi Nauki i Szkolnictwa Wyższego.** Jesteśmy przekonani, że w wielu kwestiach, do których odnoszą się te dokumenty, zdecydowana większość interesariuszy PAN ma zbieżne lub bardzo podobne poglądy, poczynawszy od samej konieczności przeprowadzenia zmian. Pozostaje kilka punktów wymagających dyskusji i znalezienia **optymalnych rozwiązań, które doprowadzą do zakładanych celów,** polegających

¹ Przejawia się to m.in. w większej rywalizacji o pozyskanie badaczy prowadzących prace o przełomowym charakterze, prestiżowych grantów, tworzeniu interdyscyplinarnych międzynarodowych grup badawczych, a także o bezpośredni dostęp do najnowszych i rzetelnych wyników badań, w tym ich komercjalizacji i wdrożeniu do przemysłu.

na poprawie jakości badań, upowszechnienia i komercjalizacji ich wyników, a także na większym niż do tej pory umiędzynarodowieniu prowadzonych działań. **W przeprowadzaniu zmian bardzo pomocne mogą być doświadczenia instytutów Polskiej Akademii Nauk, które już obecnie realizują projekty naukowe o przełomowym charakterze oraz współpracują z najlepszymi ośrodkami naukowymi w swoich dyscyplinach, a także dobre modele funkcjonujące w innych krajach.**

Biorąc pod uwagę powyższe kwestie Komitet Polityki Naukowej deklaruje **wolę intensywnej pracy** nad wypracowaniem optymalnych rekomendacji dla modelu zmian w funkcjonowaniu Polskiej Akademii Nauk, które pozwolą odpowiedzieć jej na zdefiniowane wcześniej wyzwania oraz wpisać się w zmieniający się obraz nauki w Polsce i na świecie.

Przewodniczący

Dr hab. Maciej Duszczyk, prof. UW